

ministère
public

Hervorming sociaal strafrecht

Goed begonnen, half gewonnen

Matthieu SIMON

Substituut procureur-generaal

Bij het Parket-generaal en het Arbeidsauditoraat-generaal van Luik

01/10/2024

Onderzoeken - Aandachtspunten

Recent ondervonden problemen

Art. 20. Het legitimatiebewijs (SSW)

Sociale inspecteurs voeren hun taken uit met een legitimatiebewijs dat vereist is voor hun functie.

Sociale inspecteurs moeten hun legitimatiebewijs altijd kunnen voorleggen.

Onderzoeken - Aandachtspunten

Art. 47sexies. Observatie (Wetboek van Strafvordering)

§ 1. Observatie in de zin van dit wetboek is het stelselmatig waarnemen door een politieambtenaar van één of meerdere personen, hun aanwezigheid of gedrag, of van bepaalde zaken, plaatsen of gebeurtenissen.

Een stelselmatige observatie in de zin van dit wetboek is een observatie van meer dan vijf opeenvolgende dagen of van meer dan vijf niet-opeenvolgende dagen gespreid over een periode van een maand, een observatie waarbij technische hulpmiddelen worden aangewend, een observatie met een internationaal karakter, of een observatie uitgevoerd door de gespecialiseerde eenheden van de federale politie. (...)

§ 2. De procureur des Konings kan in het kader van het opsporingsonderzoek een observatie machtigen wanneer het onderzoek zulks vereist en de overige middelen van onderzoek niet lijken te volstaan om de waarheid aan de dag te brengen.

Onderzoeken - Aandachtspunten

- Voorzichtigheid
  - Beter beperken (in overleg) dan uitstellen
  - Onverschuldigde betalingen beperken bij beslaglegging?
- Belang van verloning - sociale dumping
  - Lonen berekenen: verhoren, documenten, enz.
  - Overgang naar niveau 3 (art. 162)
  - Zelfs niveau 4 als de barema's niet werden gerespecteerd en er een combinatie is van twee of meer specifieke inbreuken (dagelijkse en wekelijkse grenzen van de werkuren, feestdagen, verplaatsingskosten, maaltijdcheques, Dimona, Limosa, onjuiste of onvolledige verklaringen betreffende sociale voordelen, enz.)
    - Sociale dumping
    - Idem voor detachering (art. 177)

Onderzoeken - Aandachtspunten

- Het belang van het loon – sociale dumping
  - Artikel 236 heeft thans als titel « Ambtshalve veroordeling tot de betaling van het loon, van bijdragen of tot de terugbetaling van sociale voordelen » tegenover « Terugbetaling » voordien
    - Het toepassingsgebied is uitgebreid naar de artikelen in geel : 162, alinea 2 en 3, 171/1, 171/2/1, 171/3, 171/4, 181, 181/1, 218, 219, 220, 223, § 1, eerste lid, 1° et 234, § 1 en § 2 (§ 1, 3° voorheen)
    - nieuwigheid: de schuldenaar van onbetaalde lonen
    - Artikel 181?

Onderzoeken - Aandachtspunten

- Bewust karakter van de inbreuken?
  - Geen niveau 5 maar ... verzwarende factor (art. 110/1)
    - « Wanneer de inbreuk bestraft wordt met een sanctie van niveau 4, maakt de omstandigheid dat hij wetens en willens gepleegd werd, een verzwarende factor uit die de rechter in overweging moet nemen bij de keuze van de sanctie onder de sancties van niveau 4 en bij de keuze van de bijzondere strafsancties»
    - Belang van het verhoor (context van de aanwerving) en van het PV (poging om te weg te vluchten, om te hinderen, ...)
    - In beslagname GSM?

Onderzoeken - Aandachtspunten

- Opzettelijke aard van overtredingen?
  - Verschillende overtredingen bepalen dat wanneer de handelingen wetens en willens worden gepleegd, de straf niveau 4 is (idem voor verboden)
    - de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die heeft nagelaten een aangifte met verantwoording van het bedrag van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen te bezorgen aan de Rijksdienst voor sociale zekerheid - DMFA (art. 223),
    - de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die wetens en willens onjuiste of onvolledige verklaringen heeft afgelegd in verband met de tijdelijke werkloosheid van een werknemer (art. 226)

Onderzoeken - Aandachtspunten

- Indicatoren van mensenhandel (art. 433quinquies van het Strafwetboek)
  - De doctrine en de jurisprudentie gebruiken over het algemeen de volgende indicatoren om het begrip menselijke waardigheid te definiëren (in relatie tot de nationale wetgeving!): billijke en adequate beloning, werktijden, aangifte van tewerkstelling, arbeidsomstandigheden, afwezigheid van intimidatie en de aanwezigheid van werkvergunningen.
  - Jurisprudentie – MH indien :
    - de beloning 500 EUR per maand bedraagt, de werkweek 67 uur is en er geen aangifte van de tewerkstelling is gedaan (Luik (6e ch.) 13.02.2020)
    - niet aangegeven arbeid, loon van ongeveer 111 EUR per maand, 9 maanden werk in een huis dat de twee werknemers moesten renoveren en waarin ze moesten wonen, 7 dagen per week werken met soms meer dan 12 uur per dag (Luik (6e arrondissementsrechtbank) 23.01.2020)

Onderzoeken - Aandachtspunten

- Indicatoren van mensenhandel (art. 433quinquies van het Strafwetboek)
  - “Behalve in het geval bedoeld in paragraaf 5, is de instemming van de persoon bedoeld in paragraaf 1 met de geplande of feitelijke uitbuiting irrelevant”.
  - “Teneinde de strijd tegen de uitbuiting van mensen te bevorderen, bepaalt artikel 433quinquies, § I, tweede lid, dat de instemming van het slachtoffer niet van belang is, in die zin dat zij niet van dien aard is dat zij de betrokken gedraging haar onwettig karakter kan ontnemen, zoals het ontbreken van klachten (vgl. Memorie van Toelichting, Par. doc, de Kamer 2004-2005, nr. 1560/1, p. 20; zie ook Bergen, 10 februari 2016, Dr. pén. entr, 2017, p. 75). (...) het ontbreken van een klacht van het slachtoffer eerder een indicatie is van zijn preciaire situatie dan van zijn tevredenheid” (Luik (6e ch.), 14/09/2022, R.G. 2022/CO/61).
  - Clausule tot niet-strafbaarstelling

Onderzoeken - Aandachtspunten

- Niet aangegeven werk – sanctie voor werknemer : gaat van niveau 1 naar 3 (art. 183/1)
  - Belang van het appreciatierecht
  - Verduidelijking door de parlementaire werkzaamheden : slachtoffers van mensenhandel of slachtoffers van enige andere vorm van uitbuiting kunnen niet worden beschouwd als personen die willens en wetens dergelijke arbeid verrichten.
- Frauduleuze onderwerping aan de RSZ (art. 221): bijdragen worden nu verbeurd verklaard en blijven toegewezen aan de RSZ (art. 236/1).

Onderzoeken - Aandachtspunten

- Belemmering van het toezicht (art. 209)
  - Aantal werknemers bij belemmering van het toezicht= betrokken bij de inspectie
  - De boete “kan worden vermenigvuldigd” met het aantal betrokken werknemers (voorheen was het “wordt vermenigvuldigd”).
  - Nieuw: « Fysiek of psychologisch geweld of bedreiging van een sociaal inspecteur is een verzwarende factor die in overweging moet genomen worden door de rechter bij de keuze van de sanctie in de sanctie van niveau 4 bij de keuze van de bijzondere strafsancties of door de bevoegde administratie bij de keuze van het bedrag van de administratieve geldboete in de sanctie van niveau 4 »

Nieuwigheden

- Een reeks nieuwe overtredingen
  - Kinderen beschermen “tegen arbeid” (art. 136) - niveaus 2 tot 3
  - Variabele werktijden (art. 146/1) - niveau 2
  - Een opleidingsovereenkomst sluiten met specialisten in opleiding in strijd met de collectieve arbeidsovereenkomst inzake minimumvoorwaarden (art. 160/1/1) - niveau 2
  - Ecocheques (art. 166) - niveau 2
  - Vergoeding werkkledij (art. 166/2) - niveau 2
  - Werkmateriaal (art. 166/3) - niveau 2
  - Individuele rekening beschikbaar houden voor sociale inspecteurs (art. 187) - niveau 1
  - Vakantiecertificaat (art. 188/5) - niveau 2

Nieuwigheden

- Een reeks nieuwe overtredingen
  - LIMOSA (art. 182): er wordt een 4e punt ingevoegd dat verwijst naar « de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, vóór het einde van de aangegeven duur, geen nieuwe melding bij de Rijksdienst voor sociale zekerheid gedaan heeft wanneer de detachering langer duurt dan de oorspronkelijk aangegeven duur»
    - doel: een einde maken aan interpretatiemoeilijkheden en zo zorgen voor rechtszekerheid

Nieuwigheden

- Onjuiste of onvolledige verklaringen betreffende de sociale voordelen (art. 233)
  - Introductie van het principe « Non bis in idem »:
    - § 3. De paragrafen 1 en 2 zijn niet van toepassing wanneer de in deze paragrafen bedoelde inbreuken werden gepleegd door een sociaal verzekerde die, om die redenen, door de instelling die hem een voordeel toekende, reeds werd uitgesloten van dit sociaal voordeel waarop hij geen recht heeft, en die bovendien werd uitgesloten van het recht op dat voordeel gedurende een bepaalde periode.
    - Deze paragraaf is niet toegevoegd bij andere misdrijven (bijvoorbeeld valsheid en gebruik van valse stukken in sociaal strafrecht - art. 232 - en oplichting in sociaal strafrecht - art. 235).

Nieuwigheden

- Onjuiste of onvolledige verklaringen betreffende de sociale voordelen (art. 233)
  - Introductie van het principe « Non bis in idem »:
    - Legaal en wenselijk?
    - Het EHRM heeft aanvaard dat verschillende autoriteiten verschillende straffen opleggen voor hetzelfde gedrag, op voorwaarde dat “de gemengde procedures in kwestie (worden) verenigd door een ‘voldoende nauw materieel en temporeel verband’.
Met andere woorden, er moet worden aangetoond dat zij (gecombineerd) een samenhangend geheel vormen.
Dit betekent niet alleen dat de nagestreefde doelen en de middelen die worden gebruikt om deze te bereiken, wezenlijk complementair moeten zijn en in de tijd met elkaar moeten samenhangen, maar ook dat de eventuele gevolgen die voortvloeien uit een dergelijke organisatie van de juridische behandeling van de betrokken gedraging evenredig en voorzienbaar moeten zijn voor de betrokkene” (Cour eur. D.H., 15 november 2016, req. nrs. 24130/11 en 29758/11, A en B tegen Noorwegen)

INTÈGRE · OBJECTIF · IMPARTIAL · HUMAIN · INDÉPENDANT